

Tampereen kaupunki

Lausunto
16.8.2021

TRE:4851/2021

Työ- ja elinkeinoministeriö
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite: VN/15285/2021

Tampereen kaupungin lausunto hallituksen esityksestä laiksi osatyökykyisten työllistymistä tukevan erityistehtävayhtiön perustamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Tampereen kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta laiksi osatyökykyisten työllistymistä tukevan erityistehtävayhtiön perustamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Esitettävää erityistehtävayhtiötä tarvitaan täydentämään olemassa olevaa palvelurakennetta osatyökykyisten työllistämiseksi. Avoimilla työmarkkinoilla ei tällä hetkellä ole kysyntää, joka mahdollistaisi vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien osatyökykyisten osallistumisen palkkatyöhön riittävässä laajuudessa. Työllistymiskynnys on useiden osatyökykyisten osalta nykyisin liian korkea. Esitysluonnoksessa ei kuitenkaan ole huomioitu riittävällä tavalla käynnissä olevia muutoksia työvoimapalveluissa ja niihin liittyvissä asiakasprosesseissa. Esitys jää irralliseksi suhteessa käynnissä oleviin työllisyyden kuntakokeiluihin ja hallituksen linjaamaan työllisyyspalvelujen siirtoon kunnille.

Erytistehtävayhtiön tehtävät ja toimiala

Yhtiön toiminnan ensisijaisena tavoitteena olisi työllistää vaikeassa työmarkkina-asemassa olevia osatyökykyisiä ja tukea heidän työstä-työhön siirtymiä edelleen avoimille työmarkkinoille tarjoamalla sen palveluksessa oleville työntekijöille riittävän pitkäkestoista työtä. Yhtiön tulisi pystyä toimimaan liiketaloudellisesti kestävällä tavalla ja suuntaamaan toiminnan mahdollinen tuotto ensisijaisen yhteiskunnallisen tehtävänsä mukaiseen toimintaan, ko. toiminnan laajentamiseen sekä siihen, että työtilaisuudet vastaisivat yhä paremmin yrityksen ensisijaisen kohderyhmän tarpeita eri alueilla.

Yhtiön valtiolta saama budjettirahoitus tulisi suunnata yhtiön yhteiskunnallisen tehtävän mukaisen kohderyhmän työllistämiseksi aiheutuvien lisäkulujen kattamiseen ja mahdollisen tuottavuusvajeen kompensointiin mm. tehtävien normaalia vahvemmalla henkilöresursoinnilla. Pelkkä työnteko ei kaavailulla kohderyhmällä automaattisesti paranna valmiuksia siirtyä muualle palkkatyöhön. Budjettirahoitusta tulisivin suunnata palveluihin, joilla tuetaan yhtiön työntekijöiden siirtymiä avoimille työmarkkinoille. Näissä puitteissa

Tampereen kaupunki

Lausunto

16.8.2021

TRE:4851/2021

yhtiön toiminnan kilpailua vääristävät vaikutukset jäänevät vähäisiksi.

Muillakin toimijoilla on mahdollisuudet palkata vastaavaa kohderyhmää palkkatuella ja saada mm. työolosuhteiden järjestelytukea. Muut yritykset voisivat myös hyödyntää omassa rekrytoinnissaan erityistehtävayhtiöstä eteenpäin avoimmille työmarkkinoille siirtyviä työntekijöitä. Näiden yritysten toimintaedellytykset paransivat, mikäli työntekijät vastaisivat niiden työvoimatarpeita.

SGEI-sääntely ja rooli julkisoikeudellisena laitoksena

Yhtiön yhteiskunnallinen tehtävä ja päätavoite työllistää heikossa työmarkkina-
asemassa olevia osatyökykyisiä on SGEI-sääntelyn mukainen. Yhtiön muu
yritystoiminta olisi tälle alisteista ja ensisijaisesti keino mahdollistaa
työllistäminen.

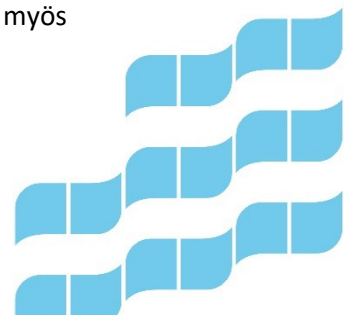
Hankintayksikköstatus jäykistäisi osakeyhtiömuotoisen yhtiön toimintaa merkittävästi, lisäisi hallinnollista taakkaa ja kustannuksia sekä vaikeuttaisi mm. nopeaa reagointia tarjouskilpailuihin. Mikäli yritystoiminnan perusedellytykset olisivat muuta yrityskenttää heikommat, myös erityistehtävayhtiön työllistämismahdollisuudet vaarantuisivat. Hankintayksikköstatus tulisikin mahdollisuuksien mukaan rajata koskemaan ainoastaan valtion rahoittamaa osuutta kohderyhmälle suunnatuista tukipalveluista ja työllistamisestä.

Yhtiön perustehtävä huomioiden on luontevaa, että yhtiöllä on mahdollisuus osallistua rajoitettuihin tarjouskilpailuihin, jotka on suunnattu työkeskuksille tai vastaaville toimittajille, joiden päätarkoituksena on vammaisten tai muita heikommassa asemassa olevien henkilöiden sopeuttaminen yhteiskuntaan ja työelämään. Toiminnassa tulisikin varmistaa, että yhtiö täyttää työntekijärakenteensa puolesta rajoitettuihin tarjouskilpailuihin osallistumisen edellytykset.

Yhtiön toiminnan kohdistuminen

Oikein kohdennettu kohderyhmän määrittely on haasteellista. HE-luonnoksessa määritelmään kirjatun "vika"-sanana käyttöä tulisi arvioida uudelleen, etenkin kun kyse on viimekädessä yksilön ominaisuudesta.

HE-luonnoksessa korostetaan, että kyse olisi viimesijaisesta työllistymismahdollisuudesta. Ohjaus erityistehtävayhtiöön olisi mahdollinen, kun arvioidaan, että henkilön työllistymismahdollisuuksia ei (enää) kyettäisi parantamaan muilla palveluilla ja työllistyminen olisi epätodennäköistä. Kyse on erittäin vaikeasti todennettavasta kriteeristä, joka on myös erityistehtävayhtiön näkökulmasta pulmallinen. Erityistehtävayhtiön suhde vammaisten ja muiden osatyökykyisten erityisryhmien työllistämiseen jää myös esityksessä täsmentämättä.

Tampereen kaupunki

Lausunto
16.8.2021

TRE:4851/2021

Mikäli yhtiön palvelukseen ohjattavan kohderyhmän työllistymisedellytykset eivät parane ajan myötä, eivät työntekijät etene avoimille työmarkkinoille ja kohderyhmään kuuluvien työntekijöiden vaihtuvuus olisi yhtiössä hyvin pientä. Tästä voisi seurata, että yhtiössä ei juurikaan avaudu työtilaisuuksia uusille työntekijöille käynnistys- ja laajenemisvaiheen jälkeen. Tällöin valtion kiinteällä tukirahoituksella voitaisiin lähinnä turvata olemassa olevien työsuhteiden jatkuminen. Tämän kaltaisista kehityskuluista on näyttöä muista osatyökykyisiä työllistävästä yksiköistä.

Työllistymisedellytysten vahvistamisessa yhtiön tulisi pyrkiä hyödyntämään paikallisia verkostoja ja nivoutua osaksi osatyökykyisten työllistymistä tukevien palvelujen kokonaisuutta ja työllisyyspalvelujen paikallista ekosysteemiä.

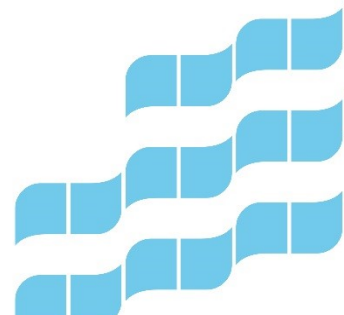
HE-luonnoksessa ei ole huomioitu, että täällä hetkellä merkittävä osa osatyökykyisistä työttömistä työnhakijoista on työllisyyden kuntakokeilujen asiakkaana. Myös osatyökykyisten työkyvyn, työllistymisedellytysten ja palvelujen vaikuttavuuden arviontiin liittyvä osaaminen on kokeilukunnissa ja siirtymässä tulevien uudistusten myötä entistä vahvemmin kuntakentälle.

Kohderyhmään kuuluvien työnhakijoiden ohjaaminen erityistehtäväyhtiöön

HE-luonnoksessa esitetty prosessi, jossa asiakkaat siirrettäisiin kunnista TE-toimistoon arvioitavaksi, ei olisi tehokas eikä tarkoituksenmukainen, mikäli asiakas kuuluu kuntakokeilun piiriin. Asiakkaiden työllistymissuunnitelman päivitys ja soveltuvuuden arviointi erityistehtäväyhtiön palvelukseen tulisi tapahtua asiakkaan TE-palveluista vastaavan tahon toimesta (kuntakokeilu tai TE-toimisto). Myös yhteistyö kuntien ja jatkossa hyvinvointialueen Sote-palvelujen kanssa tulisi selkeyttää.

Kohderyhmään kuuluvien ja sopivaksi arvioitujen työnhakijoiden ehdolle asettaminen voisi tapahtua alkuvaiheessa keskitetyn yksikön toimesta (esim. yksi TE-toimisto), mutta toiminnan laajentuessa siinäkin olisi syytä siirtyä alueelliseen toimintamalliin. Ehdolle asettamisessa tulisi painottaa ensisijaisesti asiakkaan tilanteen parhaiten tunnevan asiantuntijan/oma-valmentajan näkemystä asiakkaan soveltuvuudestaan erityistehtäväyhtiön palvelukseen.

HE-luonnoksen mukaan yhtiön tulisi rekrytoida palvelukseensa tulevat osatyökykyiset ainoastaan ehdolle asetetusta joukosta. Menettelyllä pyrittäisiin turvaamaan työllistämistoiminnan oikea kohdentuminen. Samalla olisi mahdollista seurata yhtiön yhteiskunnallisten tavoitteiden toteutumista lähes reaaliajassa. Yrityksen näkökulmasta haasteena olisi työtehtävien ja tekijöiden yhteensovittaminen ja tasapainoilu kestävästä yritystoiminnasta ja perustehtävän kannalta oikein kohdennettujen rekrytointien välillä.

Tampereen kaupunki

Lausunto
16.8.2021

TRE:4851/2021

Perustettavan erityistehtäväyhtiön nimi

Välittäjä Oy on jo alkanut juurtua erityistehtäväyhtiön nimeksi. Se kuvaisi yhtiön yhteiskunnallista roolia ja samalla viittaisi yhtiön tavoitteeseen välittää osatyökykyisiä työntekijöitä yhtiön palveluksesta avoimilla työmarkkinoilla toimiville yrityksille.

Muita huomioita ja kommentteja esitysluonnoksesta

Esitys erityistehtäväyhtiöstä on tervetullut ja tarpeellinen lisä osatyökykyisten ja muuten vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien työnhakijoiden palvelujen kirjoon. Vaikuttavien tulosten aikaansaaminen edellyttäisi toiminnan merkittävää laajentamista mahdollisimman pian käynnistysvaiheen jälkeen. Esityksen kytkökset muuhun työllisyyspalvelujen uudistamiseksi valmisteilla olevaan lainsäädäntöön jäävät luonnoksessa ohuiksi, eikä niitä avata riittäväällä tavalla.

Lisätietoja

Tommi Eskonen
palvelupäällikkö
Tampereen kaupunki
p. 050 361 1052
etunimi.sukunimi@tampere.fi

